

УДК 379.8:615.8

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АПІТУРИЗМУ

В.В. Шикеринець

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

У даній статті апітуризм позиціонується як окремий вид туризму; висвітлено значення продукції бджільництва; виділені основні місця проведення медових свят та фестивалів в Україні; виділено найбільш перспективні регіони для розвитку апітуризму.

Ключові слова: туризм, апітуризм, продукція бджільництва, мед, фестивалі.

З давніх-давен відомо про лікувальні властивості відпочинку на пасіці, сьогодні пасіки стають екскурсійним об'єктом для туристів. Тому у багатьох країнах апітуризм заохочується на державному рівні й розглядається як невід'ємна складова комплексного розвитку сільських територій. Існують приклади успішної співпраці туристичних агенцій з власниками бджолиних пасік у Словенії (яка вважається лідером апітуризму у світі), Австрії, Ізраїлі, Польщі, США.

Апітуризм – індустрія експорту, яка відрізняється від інших експортних галузей одним важливим аспектом. Більшість експортерів вивозять свої товари з регіону до споживача. В апітуризмі споживач прибуває в місцевість для того, щоб придбати і спожити вироблені продукти та послуги. Це створює додаткові надходження в місцеве (регіональну) економіку. У сільській місцевості окрім історико-культурних об'єктів потенційно привабливим є бджільництво як етнографічне явище, поєднане з ритуалами [2].

Україна має величезний невикористаний потенціал для розвитку туристичної галузі в цілому, і зокрема, для розвитку традиційного для нашої країни виду туризму – апітуризму. Історія виробництва меду на території сучасної України розпочалась у кінці IX століття. За часів Ки-

ївської Русі бджільництво було одним з головних та найбільш прибуткових промислів. Мед, віск, та медові напої експортувалися майже у всі країни тогочасної Європи, значною мірою закладаючи підвалини економіки країни. Від того часу мед завжди відігравав особливу роль у житті українців. Бджільництво завжди шанувалося українцями і вважалося заняттям важливим, майже сакральним. По-перше, продукція бджільництва (мед і медова продукція) були єдиними доступними солодощами (оскільки цукру тоді ще не винайшли).

Метою статті є визначення кола проблем, які є перешкодою для стабільного розвитку галузі апітуризму в Україні та можливих шляхів їх вирішення; виділити регіони, які найбільш перспективними для його розвитку.

Апітуризм – різновид туризму, що має на меті дегустацію, споживання, купівлю продуктів бджільництва (мед, віск, прополіс, маточне молоко, бджолина отрута, бджолиний підмор, перга, забрус, гомогенат з трутневих личинок) безпосередньо на місці у виробника.

Бджолиний мед – один із складних природних продуктів, у якому виявлено майже чотириста різних компонентів. При використанні в їжу мед майже повністю засвоюється людським організмом і сприяє кращому травленню. Водночас, мед містить велику кількість ароматичних речовин, які покращують смакові якості різних продуктів при додаванні в них меду.

Чим саме пасіка приваблює туристів?

По-перше, це ознайомлення з однією з найдревніших культур людства – культурою бджільництва. Біологія, фізіологія бджолиної сім'ї, таїнство створення меду, сучасні надбання у технології бджільництва – усе це може бути не лише цікавим, але й видовищним. А життя на пасіці та робота з бджолами дарують людині мудрість та наближають її до гармонії з навколишнім світом – мало який з видів туризму може цим похвалитися.

По-друге, потужною складовою апітуризму може стати лікувальний туризм. Для оздоровчих цілей можуть використовуватись не лише продукти бджільництва, а й цілюща енергетика бджолої сім'ї та успішні приклади такого використання вже відомі і приваблюють туристів і споживачів.

По-третє, справжні поціновувачі меду та інших продуктів радо сприймуть можливість покуштувати та купити їх прямо на місці виробництва, де крім усього іншого, вони зможуть також пересвідчитись у дотриманні технології та високій якості продукції бджільництва. А особливо привабливими для туристів будуть продукти, до виготовлення яких вони долучилися особисто.

Туристи є дуже зручними покупцями продуктів бджільництва, адже вони приїжджають самі і купують продукцію прямо на пасіці, що суттєво знижує собівартість виробленої продукції. Це зручно і для споживачів, адже, відвідуючи пасіку і знайомлячись з технологією виробництва, споживач даних туристичних послуг може бути впевненим у якості даних продуктів [1].

Саме розвиток даного виду туризму в Україні і є одним із напрямів зниження рівня безробіття за рахунок створення нових робочих місць. Крім цього за рахунок розвитку апітуризму можливе вирішення низки проблемних питань: вирішення певних соціально-економічних проблем села; відродження, збереження і розвиток місцевих промислів; розширення кола само зайнятості сільського населення; розширення можливостей реалізації на місці продукції особистих селянських господарств.

Розвитку апітуризму сприяє також аграрна політика урядів, яка спонукає фермерів шукати альтернативні джерела доходів. Ну і, звісно, бажання туристів повернутися до природи, за невисоку плату доторкнутися до її чистоти, пожити в сільському середовищі й відкрити нові для себе народні промисли.

Помітний інтерес до розвитку апітуризму пов'язаний із зміною умов існування і ритму життя людини, а відповідно рівня її здоров'я, у зв'язку з чим зростає необхідність забезпечення оптимальних умов відпочинку, профілактики, лікування та відновлення здоров'я населення різних вікових і професійних категорій. Медовий туризм може розв'язати проблему необхідності психічного оздоровлення та реабілітації за рахунок впливу на здоров'ї людини природних, фізіологічних та екологічних чинників. Популярність апітуризму як виду відпочинку пов'язана з тим, що він найбільшою мірою відповідає фізіологічним та рекреаційним потребам людей, що живуть в умовах урбанізованого середовища, в районах з складною екологічною ситуацією і постійними нервовими перенапруженнями,

Природа – головне джерело задоволення духовних і матеріальних потреб людини. Усвідомлення цього очевидного факту неминуче ставить людину на позиції любові і поваги до природи. Але це відносно тривалий процес. До того ж він відбувається не автоматично. Потрібно цілеспрямовано формувати дбайливе ставлення до природи, виховувати у людях почуття вдячності до неї за те, що вона дає їм, за її роль у житті сьогоденного й майбутнього поколінь. Щодо цього апітуризм має реальні ресурси – невичерпні, як і сама природа.

Найперспективнішими з регіонів України, для розвитку апітуризму, є Прикарпаття, Закарпаття та Автономна Республіка Крим оскільки бджільництво там – галузь поширена, пріоритетна та вельми прибуткова. Саме ці території України проводять велику кількість заходів, що прославляють продукцію бджільництва.

Однак, розвиток апітуризму на територіях України гальмується у зв'язку з недосконалістю нормативно-правової бази, нерозвиненістю організаційно-економічного механізму його функціонування, зокрема: відсутністю цілісної системи державного регулювання туризму в ре-

гіонах; повільні темпи зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази особистих селянських господарств; невдалий підхід до рекламування регіонального туристичного продукту на внутрішньому ринку туристичних послуг та товарів; недостатня інформаційна, організаційна та матеріальна підтримка суб'єктів підприємництва туристичної галузі з боку органів державної та муніципальної влади [3].

Апітуризм (бджолиний туризм, медовий туризм) – за всіма ознаками є сталим видом туризму, що не виснажує ресурси, а сприяє їх збагаченню. Його розвиток сприяє соціально-економічному відродженню сільської місцевості, забезпечує диверсифікацію сільськогосподарського виробництва, створює нові робочі місця та урізноманітнює туристичний продукт.

Стратегічною метою розвитку апітуризму в Україні є створення конкурентоспроможного на внутрішньому та світовому ринках національного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити потреби як наших співвітчизників, так іноземців. Завдання на поточний період: збереження та відновлення природного середовища й історико-культурної спадщини; наповнення місцевих та державного бюджетів; розширення ринку внутрішнього туризму; сприяння стійкому зростанню обсягів в'їзного туризму, забезпечення комплексного розвитку рекреаційних територій та туристичних центрів з урахуванням соціально-економічних інтересів їх населення [4].

Український апітуризм може стати визитною карткою нашої держави на міжнародному туристичному ринку, про що свідчить бажання іноземців познайомитись з історичним та природним потенціалом України.

Література

1. Галій С.В. Медові свята та фестивалі в контексті розвитку гастрономічного туризму / С.В. Галій, Л.Я. Івашків // Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи: проблеми та перспективи : [Текст] : Зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих

вчених (Львів, 2–3 березня 2011 р.) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Львівський інститут економіки і туризму. – Львів : ЛІЕТ, 2011. – С. 298.

2. Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. / М.П. Кляп, Ф.Ф. Шандор. – К. : Знання, 2011. – С. 200–201.

3. Шикеринець В.В. Державне регулювання в галузі туризму (на прикладі міста Івана-Франківська) / В.В. Шикеринець // Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика: Матер. наук.-пр. конф. за міжн. участю (Львів, 22 жовтня 2010 р.) : у 2 ч. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. – Ч. 1 / [за наук. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського]. – С. 130–133.

4. Шикеринець В.В. Традиційні та перспективні туристично-рекреаційні ресурси Кіровоградської області / В.В. Шикеринець // Теорія і практика державного управління : Збірник науково-практичних статей за 2011 рік. – Кіровоград : Державний навчальний заклад «Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій Кіровоградської обласної державної адміністрації», 2012. – С. 132–141.

SHYKERYNETS V.V. THE TRENDS OF DEVELOPMENT OF API (HONEY) – TOURISM. *In this article of api (honey) – tourism positioned as a separate type of tourism; the value of products of beekeeping is reflected; the distinguished basic places of realization of honey holidays and festivals are in Ukraine; the most perspective regions are distinguished for development of api (honey) – tourism.*

Keywords: tourism, api (honey) – tourism, products of beekeeping, honey, festivals.

Шикеринець В.В. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ АПИТУРИЗМУ. *В данной статье апитурнизм позиционируется как отдельный вид туризма; отражено значение продукции пчеловодства; выделенные основные места проведения медовых праздников и фестивалей в Украине; выделены наиболее перспективные регионы для развития апитурнизма.*

Ключевые слова: туризм, апитурнизм, продукция пчеловодства, мед, фестивали.